

Miljøvurdering af Vandløbsregulativ for Odense Å

Indholdsfortegnelse

1. Ikke-teknisk resumé.....	3
1.1 Afgrænsning.....	3
1.2 Miljøvurdering	3
1.3 Afværgeforanstaltninger	3
1.4 Overvågning.....	3
2. Indledning.....	4
2.1 Læsevejledning	4
2.2 Hvorfor en miljøvurdering?	4
3. Vandløbsregulativets formål og indhold	4
3.1 Gennemgang af vandløbet	6
3.2 Grødeskæring	6
3.3 Oprensning	7
3.4 Sandfang	8
3.5 Sejladsbestemmelser.....	8
4. Proces og valg af vurderingstemaer	9
4.1 Valg af alternativer	9
4.2 Valg af vurderingstemaer	9
4.3 Forbindelse med andre relevante planer, programmer og gældende lovgivning	10
5. Miljøvurdering	14
5.1 Metode	14
5.2 Vurdering af indvirkning på målopfyldelse jf. vandområdeplanen, samt §3 natur	14
5.3 Vurdering af indvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter	15
6. Kumulative forhold	16
7. Afværgeforanstaltninger og alternativer.....	17
8. Manglende oplysninger	17
9. Overvågningsprogram	17

1. Ikke-teknisk resumé

Dette resumé opsummerer den samlede miljørapport til forslag til Vandløbsregulativ for Odense Å. Vandløbsregulativet vurderes at være i overensstemmelse med gældende lovgivning, herunder kommuneplan og habitatbekendtgørelse.

Odense Å løber i tre fynske kommuner; Faaborg-Midtfyn Kommune, Assens Kommune og Odense Kommune. Denne miljørapport er udarbejdet på vegne af de tre kommuner af miljøvurderingsmyndigheden i Faaborg-Midtfyn Kommune.

1.1 Afgrænsning

Afgrænsningen viser, at Vandløbsregulativ for Odense Å kan resultere i nogle sandsynlige miljøpåvirkninger, der kan være væsentlige. Konsekvenserne belyses i denne miljørapport. Følgende emner er udvalgt til nærmere vurdering, og behandles dermed i denne miljørapport:

- Natura 2000-område inkl. væsentlighedsvurdering i forhold til habitatreglerne for Natura 2000-område nr. 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, og Natura 2000-område nr. 110; Odense Fjord.
- Målopfyldelse, jf. vandområdeplan 2015-2021.
- § 3-beskyttet natur inkl. vandløbet.
- Bilag IV-arter.

Samlet set vurderer miljøvurderingsmyndigheden, at regulativets gennemførelse kan have en væsentlig indvirkning på miljøet i lovens forstand. Der udarbejdes derfor en miljøvurdering med tilhørende miljørapport, samt en konsekvensvurdering efter habitatreglerne af vandløbsregulativ for Odense Å.

1.2 Miljøvurdering

Miljøvurderingen gennemføres ved udarbejdelse af en miljørapport, der på baggrund af en række kriterier defineret i lovens bilag 4 vurderer den sandsynlige, væsentlige indvirkning på miljøet i forbindelse med planens gennemførelse, under hensyn til planens mål og geografiske anvendelsesområde.

Miljøvurderingsmyndigheden vurderer, at regulativet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre regulativer, planer og programmer påvirker muligheden for at opnå gunstig bevaringsstatus for Natura 2000-område nr. 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, og Natura 2000-område nr. 110; Odense Fjord, jf. den gennemførte habitatkonsekvensvurdering (Bilag 1).

Det vurderes, at regulativet bevarer eller forbedrer levestandarderne for både flora og fauna og regulativet lever dermed op til bestemmelserne i den nationale lovgivning, samt understøtter vandområdeplanens krav til vandløbet. Det vurderes ligeledes, at der ikke vil forekomme tilstandsændringer i vandløbet eller på de tilstødende arealer som følge af vandløbsregulativets vedtagelse, og derfor vurderes det, at den samlede miljøtilstand i Odense Å ikke vil blive forringet som følge af regulativet.

1.3 Afværgeforanstaltninger

Der vurderes ikke at være behov for særlige afværgeforanstaltninger som en konsekvens af vedtagelsen af Vandløbsregulativ for Odense Å.

1.4 Overvågning

Det vurderes, at forslaget til vandløbsregulativet ikke giver anledning til behov for et særligt overvågningsprogram.

2. Indledning

Denne miljørapport indeholder den lovpligtige miljøvurdering af Vandløbsregulativ for Odense Å.

En miljøvurdering gennemføres i henhold til Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)¹. Formålet med miljøvurderingen er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelse og vedtagelse af planer og programmer og af konkrete projekter.

Ved den endelige vedtagelse af regulativet skal kommunerne ifølge lovens §13 udarbejde en sammenfattende redegørelse for;

1. hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet,
2. hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
3. hvorfor den vedtagne plan er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og
4. hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen.

Kommunernes vandløbsmyndighed udarbejder vandløbsregulativet, og miljøvurderingsmyndigheden udarbejder miljørapport samt sammenfattende redegørelse.

2.1 Læsevejledning

Miljørapporten er opbygget med et ikke-teknisk resumé først (afsnit 1), som kort ridser vurderingen for de enkelte emner op. Formålet og indholdet af planen er beskrevet i afsnit 3. I afsnit 4 er de processuelle forhold ift. miljøvurderingsloven opridset, og afsnit 5 -9 indeholder miljøvurdering, samt beskrivelse af kumulative forhold eventuelle afværgeforanstaltninger og overvågningstiltag.

2.2 Hvorfor en miljøvurdering?

Vandløbsregulativer danner retsgrundlag for administrationen af de offentlige vandløb og sætter dermed rammerne for de fremtidige anlægstilladelser til projekter. Vandløbsregulativer defineres derfor som en plan, og der skal derfor udarbejdes en miljøvurdering forud for vedtagelsen af Vandløbsregulativ for Odense Å.

Da det ikke umiddelbart kan udelukkes, at forslag til Vandløbsregulativ for Odense Å påvirker et internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt, er vandløbsregulativet omfattet af § 8, stk. 1, pkt. 2 i miljøvurderingsloven. Der er derfor obligatorisk miljøvurdering af regulativet. Det skal desuden vurderes, hvilken indvirkning regulativet har på det internationale naturbeskyttelsesområde under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger jf. habitatbekendtgørelsen².

3. Vandløbsregulativets formål og indhold

Formålet med regulativet er at sikre, at vandløbet kan aflede vand navnlig overfladevand, spildevand og drænvand samtidig med, at der tages hensyn til de miljømæssige krav til vandkvaliteten.

Regulativet er administrationsgrundlaget for vedligeholdelse af vandløbet under hensyntagen til de afvandings- og miljømæssige forhold i Odense Å. Regulativet beskriver, hvordan vandløbet skal

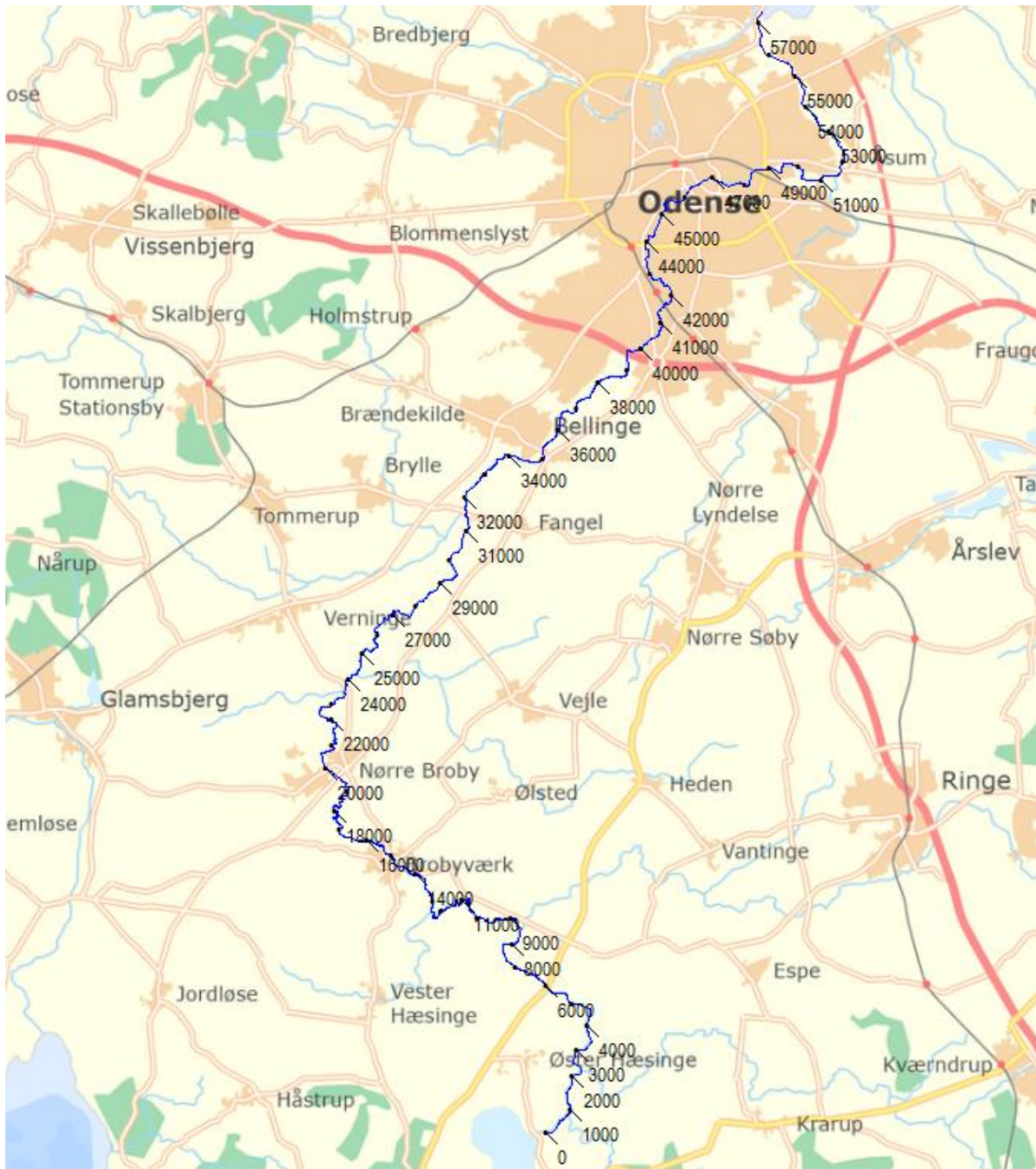
¹ Lov nr. 425 af 18. maj 2016 jf. lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

² Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegningen og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af arter.

vedligeholdes for at sikre den fastlagte vandføringsevne, samtidig med at vandløbet kan opnå den økologiske tilstand, som er fastlagt i vandområdeplanen, samt overholde de forpligtigelser der er i relation til Natura 2000-udpegningen.

Regulativet indeholder beskrivelser af vandløbets fysiske tilstand samt bestemmelser om omfanget af vedligeholdelse. Herudover indeholder regulativet en beskrivelse af kommunernes og bredejernes forpligtigelser og rettigheder.

Odense Å er et offentligt vandløb på 57.347 m med et oplandsareal på 623 km². Odense Å starter ved Arreskov Vandmølle til udløbet i Seden Strand, se figur 1.

Figur 1: Oversigtskort over Odense Å, der har udspring i Arreskov Sø og udløb i Odense Fjord ved Seden Strand.

Herunder beskrives den vedligeholdelse, der foreslås i Vandløbsregulativ for Odense Å. Det er hhv. gennemgang af vandløbet, grødeskæring, oprensning og sandfang, da det er de elementer, der er udvalgt til miljøvurdering, samt habitatkonsekvensvurdering.

3.1 Gennemgang af vandløbet

Vandløbsmyndigheden gennemgår som udgangspunkt vandløbet én gang om året for at iværksætte nødvendige vedligeholdelser for at sikre afvandingen og for at fremme miljøet. Det kan være:

- Fjerne sammendrevet materiale i det omfang, at det hindrer vandets frie løb og derved opstøver vandstanden.
- Fjerne affald i vandløbet, eksempelvis vindbåren plastik og lignende.
- Beskære træer og buske i det omfang, at de hindrer vandets frie løb.
- Igangsætte grødeskæring og/eller beskæring af brink og kant, hvis vandspejlet er domineret af stivstænglet vegetation og/eller monokulturer, som påvirker afvandingen negativt.
- Igangsætte vedligeholdelser for at fremme en artsrig og divers plantesammensætning eller forhindre udvikling af monokulturer, som vil kunne påvirke vandføringsevnen negativt.

Tidspunkt for gennemgang vurderes på strækingsniveau og afhænger af om der opstår eller er erfaring med afvandingsmæssige problemer. Såfremt der erfaringsmæssigt er problemer med sammendrevet materialer som kommer til at udgøre spærringer og væltede træer, tilstræbes en gennemgang i det tidlige forår. Hvis der erfaringsmæssigt er problemer med afvandingen som følge af grødevækst, tilstræbes en gennemgang i tidlig sommer, så der kan planlægges og iværksættes målrettet grødeskæring.

3.2 Grødeskæring

I forbindelse med udarbejdelsen af regulativet for Odense Å er der foretaget en vurdering af, hvilke konsekvenser forskellige ændringer i grødeskæringen vil have for Odense Å. Ved vurderingen af grødeskæringsbehovet er der taget udgangspunkt i de hidtidige erfaringer med behov for grødeskæring, samt vejledning om grødeskæring i danske vandløb fra Miljø- og fødevareministeriet (november 2016). Fastsættelsen af grødeskæringsomfanget er foretaget ud fra såvel de afvandingsmæssige konsekvenser, samt de miljømæssige konsekvenser.

Omfanget af grødeskæringen tager udgangspunkt i erfaringerne med vedligeholdelsesbehovet i forhold til afvanding, vandløbets fysiske forhold samt den miljømæssige vandløbskvalitet.

Vandløbsmyndigheden har derfor foreslået, at der udføres grødeskæring, hvis der ved gennemgangen vurderes at være behov i forhold til afvandingen eller for at fremme vandløbets miljøtilstand.

Hvis der igangsættes grødeskæring, udføres det ud fra følgende principper:

- Bortskæring af grøde sker ved skæring af en eller flere strømrender. Hvis der ikke er naturlige strømrender, skal de formes i et snoet forløb ved at efterlade vegetationen langs siderne og ude i vandløbet som bræmmer eller grødeøer af varierende bredde.
- Vandløbets grøde fjernes aldrig fuldstændigt, idet der mindst efterlades grøde svarende til 1/5 del af vandspejlsbredden.
- Der skæres så vidt muligt helt i bund uden at fjerne fast bund.

- Der skæres primært robuste og/eller stivstænglet grødearter, som pindsvineknop, vandpest, smalbladet mærke m.m., mens det så vidt muligt undlades at skære i sårbare arter, som vandaks, vandranunkel, vandstjerne m.m.
- Ved grødeskæring skal der efterlades så megen grøde i vandløbet, at der opretholdes en rimelig vanddybde af hensyn til vandløbets flora og fauna.
- Den afskårne grøde skal optages fra vandløbet efterhånden som den afskæres og oplægges ovenfor øverste kronekant, og så vidt muligt mindst 1,0 m fra kronekant ind mod marken.
- Vandløbsmyndigheden kan vælge at udføre vedligeholdelsesarbejdet etapevist på mindre delstrækninger med tidsmæssig forskydning.
- Hvis der skæres med maskine, tilstræbes det at skifte brink fra år til år for at mindske udvikling af en ensidet brinkfod og samtidig udvikle et mæandrerende forløb af strømrønden og derved minimere behovet for maskinel vedligeholdelse i fremtiden.

Derudover kan der igangsættes tiltag, der har til formål at fremme vandløbets natur- og miljøtilstand hen imod en balance, hvor behovet for grødeskæring bliver mindre. Disse tiltag kan være:

- Målrettet skæring af kant- og brinkplanter som understøtter en mere artsrig og divers plantesammensætning. Ved at fjerne tagrør, brændenælder, lodden dueurt m.fl. fra vandløbets brinker/skråninger kommer der mere lys ned i vandløbet, hvilket gavner de ægte vandplanter, og samtidig med fremmes en mere divers kant- og brinkvegetation.
- På samme måde kan målrettet skæring af vandplanter være med til at fremme en mere artsrig og divers sammensætning af vandplanter. Hvor der forekommer monokulturer eller der er massive forekomster af grødearter som f.eks. vandpest, hjerteformet vandaks, pindsvineknop og lignende, kan der laves målrettet grødeskæring, hvor der skabes plads og mulighed for at andre plantearter kan indfinde sig, enten naturligt eller ved udplantning.
- Derudover kan en målrettet beskæring af træer understøtte en mere artsrig og divers sammensætning af vandplanter, hvis det vurderes, at der er brug for mere lys til vandløbet.

3.3 Oprensning

I Vandløbsregulativ for Odense Å er vandløbsstrækningerne enten beskrevet med QH-relationer eller med teoretisk skikkelse.

Bestemmelserne for oprensning er på de strækninger, der er beskrevet ved QH-relationer ikke ændret i forhold til tidligere bestemmelser i regulativ 2005. Som beskrevet i regulativet kontrolleres vandføringsevnen fortsat mindst én gang hvert 10. år på de strækninger, hvor vandføringsevnen er beskrevet ved QH-relationer.

De strækninger, der er beskrevet med teoretiske skikkelser kontrolleres med en kontrolopmåling eller pejling hvert 15 år. Når lodsejere henvender sig med et ønske om kontrol af vandløbets teoretiske skikkelse, vil vandløbsmyndigheden vurdere, om der er behov for opmåling af udvalgte strækninger.

Udførelse af kontrolopmåling/pejling kan ske i perioden efter årets sidste grødeskæring og frem til 1. maj. Oprensning må kun ske, hvis vandløbsmyndigheden gennem kontrol af vandløbet eller en del-strækning af vandløbet har fastlagt, at det beregnede vandspejl for opmåling ligger mere end 10 cm over det beregnede vandspejl for den teoretiske regulativskikkelse.

Odense Å er et stort vandløb med et samlet fald på ca. 0,6 promille. Vandløbet har ikke ændret sig til det negative for afvanding de sidste 30 år, siden sidste opmåling, og vandløbsmyndigheden vurderer derfor, at

intervallet med kontrol af den teoretiske skikkelse min. hvert 15. år eller ved henvendelse sikrer afvandingen samt vandløbets naturlige dynamik.

3.4 Sandfang

Sandfang anlægges for at begrænse transporten af sand i vandløbet. Et sandfang er en kort vandløbsstrækning, hvor vandløbets bredde og dybde er udvidet. Her nedsættes vandets hastighed, så sandet synker til bunds. Ved jævnlig tømning af sandfanget undgås det, at sandet lægger sig som en ”dyne” på lange vandløbsstrækninger. Herved mindskes oprensningsbehovet i vandløbet, og levevilkårene for vandløbets plante- og dyreliv forbedres.

Behovet for oprensning vurderes årligt. Opgravning og bortskaffelse af materiale fra sandfang aftales mellem vandløbsmyndigheden og de berørte bredejere.

Der findes to sandfang i Odense Å, ét ved st. 42.840 – 42.890 m og ét ved st. 41.280 – st. 41.380. Sandfangene tømmes efter behov, dog minimum hvert 2. -3. år.

3.5 Sejladsbestemmelser

Med de foreslåede ændringer i sejladsbestemmelserne for Odense Å vil det fremover kun være tilladt at sejle med kano og kajak på strækningen fra Nørre Broby til Skovalléen. Fra Skovalléen og nedstrøms til udløbet ved Seden Strand, vil det fortsat være tilladt at ro i robåd tillige med kano og kajak.

Nedenstående er en oprensning af sejladsbestemmelser for Vandløbsregulativ Odense Å:

Det er **forbudt** at sejle på vandløbet med følgende undtagelser:

1. Brobyværk Handels- og Håndværkerforening må udleje og sejle med 2 vandcykler på strækningen fra Brobyværk Kro og til Brobygårds Allé.
2. I perioden 1. november – 1. april må der sejles med kanoer og kajakker på strækningen fra gangbro ved Nørre Broby til Bellinge Bro.
3. I perioden 1. juni – 1. april må der sejles med kanoer og kajakker på strækningen fra Bellinge Bro til Skovalléen. Kommunen kan i særlige tilfælde og i begrænset omfang meddele tilladelse til sejlads på strækningen uden for denne periode.
4. Kanoer og kajakker hjemmehørende i Dalum Havn har ret til sejlads på strækningen fra Bellinge Bro til Skovalléen hele året. Dalum Lystfiskerforening/Dalum Havn administrerer mærkning af hjemmehørende kanoer og kajakker.
5. Der må sejles med robåde, kanoer og kajakker på strækningen fra Skovalléen og til udløbet i Seden Strand hele året.
6. Odense Aafart fortsætter passagersejladsen på strækningen fra Ny Vestergade til Erik Bøgghs Sti i helhold til overenskomst med Odense Kommune³. Anpartsselskabet må endvidere udleje 20 vandcykler til sejlads på strækningen fra anløbsbroen ved Ny Vestergade og til Erik Bøgghs Sti.
7. Der er tilladt at sejle, herunder med motor, fra Kertemindevejen til udløbet i Seden Strand. Hastigheden må ikke overstige 3 knob.
8. Isætning og optagning af kanoer og kajakker skal på offentlige arealer foregå via de dertil indrettet kanobroer.
9. Vandløbsmyndigheden kan udarbejde nærmere regler for mærkning af fartøjer, maksimalt antal fartøjer og sejladstidspunkter på året og døgnet.

³ Overenskomst af 5. april 1993 med tilhørende Allonge af 3. oktober 2001, 9. august 2005 og 7. april 2010

Odense Aafart driver passagersejlad på strækningen fra Ny Vestergade til Erik Bøghs Sti, samt udlejer 20 vandcykler til sejlad på strækningen fra anløbsbroen ved Ny Vestergade og til Erik Bøghs Sti. Strækningen er stuvningspåvirket, dyb og generelt af dårlig økologisk kvalitet.

4. Proces og valg af vurderingstemaer

Udgangspunktet for proces og indhold i miljøvurderingen er følgende punkter:

- Valg af alternativer, der indgår i miljøvurderingen
- Valg af vurderingstemaer
- Identifikation af gældende planer og programmer, der har betydning for miljøvurderingen

Der er gennemført en indledende afgrænsning af rapportens indhold jf. § 11 i miljøvurderingsloven og vurdering af regulativets mulige påvirkning af en lang række miljøparametre, som er defineret ud fra miljøvurderingslovens brede miljøbegreb. Afgrænsningen benyttes som en afgrænsning af miljørapportens indhold.

Miljøvurderingen omfatter således ikke alle de forhold, som er anført under § 1, stk. 2 i miljøvurderingsloven. Det er vurderet, at de parametre, der er valgt fra, ikke vil blive væsentligt påvirket af regulativets implementering.

På baggrund af en høring af berørte myndigheder er miljørapportens indhold endeligt blevet fastlagt. Høringen foretages for at sikre, at alle relevante forhold, som skal tages i betragtning under miljøvurderingen, er belyst. Berørte myndigheder er hørt i perioden den 17. marts 2022 – den 31. marts 2022 for at fastlægge væsentlige miljøparametre til miljøvurderingen.

Der er kun modtaget høringssvar fra Fiskeristyrelsen, som ikke havde bemærkninger til afgrænsningsnotatet.

Forholdene i afgrænsningsnotatet belyses dermed ikke nærmere i denne miljørapport.

4.1 Valg af alternativer

Miljørapporten skal omfatte en kort skitsering af grunden til at vælge, det/de alternativer, der har været behandlet. Dette fremgår af miljøvurderingslovens bilag 4.

Forslaget, der indgår i miljøvurderingen, er det scenarie, hvor regulativet vedtages og realiseres. Eneste alternativ, der vil indgå i miljøvurderingen, er referencescenariet eller 0-alternativet, hvor forslaget ikke vedtages. 0-alternativet er en situation med den sandsynlige udvikling, såfremt regulativet ikke realiseres. 0-alternativet er ikke nødvendigvis en fastholdelse af situationen, som den fremstår i dag. Administration af vandløbet, herunder vedligeholdelsen, vil følge det gældende Vandløbsregulativ for Odense Å fra 2005, som ikke er tidssvarende.

4.2 Valg af vurderingstemaer

Afgrænsningen af miljørapportens indhold benyttes til at frasortere de miljøparametre, som regulativet åbenlyst ikke vil medføre påvirkning af, eller hvor påvirkningen vurderes at være ikke-væsentlig. Disse forhold undersøges ikke nærmere.

Gennemgangen af samtlige miljøparametre har resulteret i, at følgende miljøparametre er udvalgt til nærmere vurdering og som behandles miljørapporten:

- Natura 2000-område inkl. væsentlighedsvurdering i forhold til habitatreglerne for Natura 2000-område nr. 114; Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, og Natura 2000-område nr. 110; Odense Fjord.
- Målopfyldelse, jf. vandområdeplan 2015-2021.
- § 3-beskyttet natur inkl. vandløbet.
- Bilag IV-arter.

4.3 Forbindelse med andre relevante planer, programmer og gældende lovgivning

I dette afsnit redegøres for de relevante planer, programmer og gældende lovgivning, der vurderes at have betydning for miljøvurdering af vandløbsregulativet.

Kommuneplaner

Kommuneplanen fastlægger de overordnede mål og retningslinjer for kommunens fysiske udvikling i byen og i det åbne land.

Bestemmelserne i vandløbsregulativet skal udmøntes i overensstemmelse med kommuneplanerne i Faaborg-Midtfyn Kommune, Assens Kommune og Odense Kommune. De temaer, der har relevans for revision af vandløbsregulativer er: Særlige værdifulde landbrugsområder, Lavbundsområder, potentielle vådområder, særlige biologiske interesseområder, landskab, der ønskes vedligeholdt, geologisk beskyttede områder og skovrejsning. Der henvises til kommunernes hjemmeside for de respektive kommuneplaner⁴.

Indholdet i regulativet vurderes ikke at give anledning til ændringer i de udpegede temaer.

Grønt Danmarkskort

Odense Å er en del af Grønt Danmarkskort. Grønt Danmarkskort viser det samlede naturnetværk, og er dermed en masterplan over kommuneplanens forskellige udpegninger for natur. Grønt Danmarkskort viser, hvor kommunerne i fremtiden vil målrette deres naturpleje og planlægge for ny sammenhængende natur - på tværs af kommunegrænserne. Regulativets bestemmelser, bl.a. omkring skånsom vedligeholdelse, bidrager til at opretholde vandløbet, som en grøn spredningskorridor i kommunerne.

Vandområdeplan

Vandrammedirektivet fra 2000 fastlægger bindende rammer for vandplanlægningen i EU. I Danmark er direktivets bestemmelser lovmæssigt fastlagt i Lov om vandplanlægning.

Odense Å er omfattet af gældende Vandområdeplan for hovedvandopland 1.13 Odense Fjord, i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn med tilhørende bekendtgørelser, hvor miljømålene for de enkelte vandløb er fastsat. I vandområdeplanen er der bindende mål og tidsfrister for målopfyldelse, og der er fastlagt en række indsatser over for bl.a. spildevandsudledningen og de fysiske forhold i vandløbene for at nå miljømålene. Beskrivelsen omfatter et uddrag af vandområdeplanen, og der henvises til vandområdeplanen for en mere udførlig beskrivelse af miljømål, indsatser mv.

Miljømålet for vandløb omfatter både kemisk tilstand og økologisk tilstand. Vandløb skal som hovedregel opnå "god kemisk tilstand" og "god økologisk tilstand". Vandløb der har opnået en højere miljøtilstand end kravet i vandområdeplanen, må ifølge vandrammedirektivet ikke tilstandsforringes.

⁴ [Kommuneplan \(fmk.dk\)](#) (Faaborg-Midtfyn Kommune), [Kommuneplan \(odense.dk\)](#) (Odense Kommune), [Kommune- og lokalplan - Assens Kommune](#), (Assens Kommune)

I vandområdeplanen er Odense Å målsat som god økologisk tilstand. Den økologiske tilstand i vandløb vurderes på baggrund af kvalitetselementerne: smådyrsfauna, fisk og planter.

Habitatbekendtgørelsen

Bestemmelserne i habitatbekendtgørelsen implementerer habitatdirektivet fra 1992 i dansk lovgivning. Bekendtgørelsen implementerer de dele af habitatdirektivet, der vedrører beskyttelse af Natura 2000-områder og beskyttelsen af de særligt sårbare og truede arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV-arter.

Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å er udpeget som Natura 2000-område nr. 114, Habitatområde H98. Odense Å er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde fra begyndelsen ved Arreskov sø og til Åsumbroen nedstrøms Odense by og igen på strækningen fra Kertemindevejen og til Odense Fjord. Odense Fjord er ligeledes udpeget som Natura 2000-område nr. 110.

Der skal foretages en vurdering af, om regulativet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, hvilket gælder både i og uden for et Natura 2000-område, såfremt det ikke umiddelbart kan udelukkes, at der kan være en påvirkningsrisiko. De planer og projekter, der omfattes af kravet om vurdering, er også planer og projekter som ikke direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, jf. § 6, stk. 1, jf. § 7, stk. 2, nr. 1 i bekendtgørelsen.

Naturbeskyttelse og fredning

Indenfor Natura 2000-området nr. 114, Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å er der registreret ca. 355 ha beskyttet terrestrisk natur og hele Odense Å er beskyttet vandløb efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Det betyder, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden i vandløbet. Der kan i visse tilfælde dispenseres herfra. Den almindelige regulativmæssige grødeskæring og oprensning kan foretages uden dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Nedstrøms Brobyværk er Odense Å og ådal fredet, samt strækningen ved Nr. Broby Præstegård. Derudover er åen og ådalen fredet på strækningen fra Borreby til udløbet ved Seden Strand.

Fiskeudsætningsplaner/Plan for fiskepleje

Odense Å er omfattet af den seneste plan for fiskepleje udarbejdet af DTU Aqua: "Plan for fiskepleje på Fyn, Ærø og Langeland, Distrikt 09 – vandsystem 01-58, Distrikt 10 – vandsystem 01-18. Udgivet 2018"⁵. I planen er beskrevet de fysiske forhold i vandløbet. Vandløbene er blevet gennemgået i 2017, og af planen fremgår nedenstående for Odense Å:

Odense Å med tilløb er Fyns største vandløbssystem. Åen starter ved udløb fra Arreskov Sø og løber i Odense Fjord ved Seden Strand.

Odense Å st. 1-3, se Figur 2:

"Den øverste del af Odense Å har et reguleret forløb ned mod Lyndelse. Ved Landevejen (st.1) giver sandet bund og ringe fald dårlige fysiske forhold. Ved Brobyværk Kro (st.2) er åen opstemmet, hvilket giver en længere opstuvningszone med ringe fald. Passage skal her ske gennem stryg. Nedtrækkende smolt ender formodentlig i det stillestående vand ved stemmeportene, hvor de har svært ved at orientere sig. Nedstrøms Brobyværk Kro er der en strækning med godt fald og stenet-gruset bund. Det kan anbefales at etablere

⁵ [Planer for fiskepleje - Fiskepleje.dk](https://www.fiskepleje.dk)

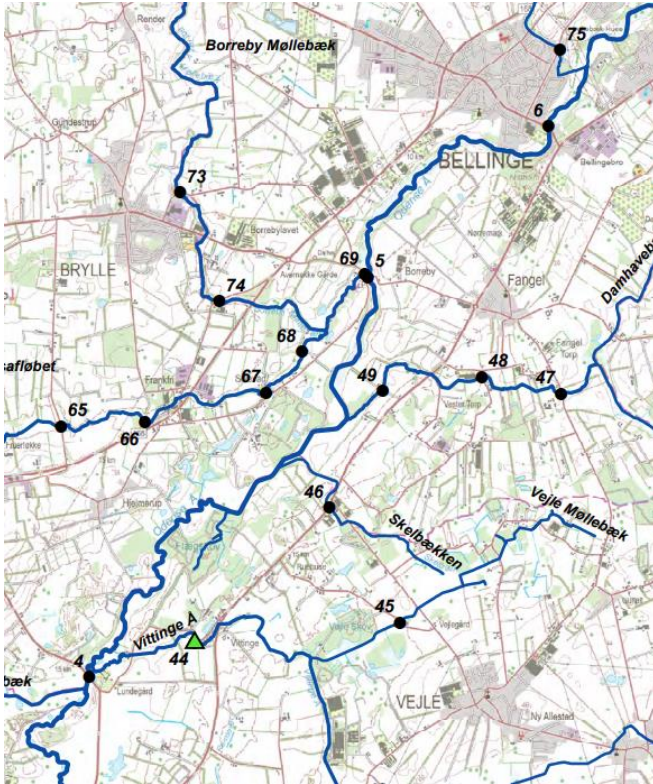
brede, lavvandede gydestryg i hovedløbet af Odense Å, f.eks. omkring Nørre Broby midt på Fyn, hvor åen i 2008-2009 blev genslynget på en ca. 10 km lang strækning i forbindelse med etablering af vådområder. Vandstanden blev her hævet med en række stenstryg, så åen periodevist kan oversvømme dele af ådalen. Men strygene blev anlagt med et unaturligt kraftigt fald, så det var nødvendigt primært at udlægge håndsten for at undgå bortskylning af bundmaterialet. Desuden er der relativt dybt og hurtigt strømmende vand på strygene, så fiskeyngel kan have svært ved at klare sig. Det kan anbefales at erstatte strygene helt eller delvist af bredere stryg med lavere fald og et bundmateriale bestående af gydegrus.”

Figur 2: Kort fra udsætningsplanen, der viser placeringen af station 1-3 i Odense Å.

Odense Å st. 4-6, se Figur 3:

”Den genslynkede strækning slutter nord for Vittinge, hvorefter Odense Å igen får et reguleret forløb med stor bredde og dybde ned mod Bellinge.”

Figur 3: Kort fra udsætningsplanen, der viser placeringen af station 4-6 i Odense Å.

Odense Å st. 7-9, se Figur 4:

"Ned gennem Odense har åen ringe fald på flere stræk pga. stuvningszoner opstrøms opstemningerne ved Dalum Papirfabrik, Saabyes Stryg i Munke Mose og Ejby Mølle. Det bedste fald er fundet på strækningen ved Åsumvej (st.9). Opstuvningszonerne giver ringe fysiske forhold og nedtrækkende smolt er her formodentlig udsat for øget prædation fra fiskeædende fugle og gedder."

Der foregår mundingsudsætning i Odense Å.

Figur 4: Kort fra udsætningsplanen, der viser placeringen af station 7-9 i Odense Å.

5. Miljøvurdering

Forslag til Vandløbsregulativ for Odense Å og referencescenariet (0-alternativet) vurderes i forhold til de vurderingstemaer, der er vurderet relevante i afgrænsningen.

Miljøvurderingen omfatter en vurdering af de mulige miljøpåvirkninger for hvert vurderingstema. I forbindelse med miljøvurderingen vurderes det om det er nødvendigt at opstille forslag til afværgeforanstaltninger med henblik på at minimere eventuelle negative miljøpåvirkninger. Ligeledes vurderes det om det er nødvendigt at opstille et overvågningsprogram jf. bilag 4 i miljøvurderingsloven.

5.1 Metode

Vurderingen er udarbejdet på baggrund af indsamling af relevant materiale fra besigtigelse af Odense Å (udført i 2021/2022), samt data fra vandområdeplanen, Natura 2000-planerne og naturundersøgelser udført i forbindelse med statens kortlægning af bilag IV-arter.

5.2 Vurdering af indvirkning på målopfyldelse jf. vandområdeplanen, samt §3 natur

I dette afsnit vurderes indvirkningen på miljømålet for Odense Å, fastsat i statens vandområdeplan, samt naturområder, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 som beskyttet natur.

Miljømål jf. Vandområdeplanen

For at vurdere om miljømålet er opfyldt for vandløb, ses der på tilstanden for parametrene smådyr, fisk og planter. Vandløbets miljømål er ikke opfyldt, hvis bare en af de tre parametre ikke opfylder krav til miljømål.

Miljømålet "God økologisk tilstand" er på flere strækninger af Odense Å ikke opfyldt.

De tre parametre kan alle blive påvirket, når vandløbet vedligeholdes i form af grødeskæring eller oprensning. Der er ved udarbejdelse af vedligeholdelsesbestemmelserne for Odense Å foretaget en vurdering af, hvorledes vedligeholdelsen påvirker vandløbets mulighed for at opnå målopfyldelse. Vurderingen er foretaget ud fra nyeste viden, og der henvises til videnskabelig rapport fra DCE nr. 118, Faglig udredning om grødeskæring i vandløb, fra 2016 (Bach. et al.) for kilder og yderligere information.

Generelt vurderes det, at den negative påvirkning af kvalitetsparametrene kan reduceres ved at minimere både hyppigheden og omfanget af grødeskæring og oprensning.

Jf. ovennævnte faglige udredning reduceres muligheden for målopfyldelse for planter, hvis der foretages grødeskæring mere end én gang årligt.

Den foreslåede vedligeholdelsespraksis, hvor der bl.a. ikke gennemføres mere end én grødeskæring i løbet af planternes vækstsæson, og det at regulativet fremmer muligheden for artsspecifik skæring, vil bidrage positivt til de naturlige forhold i vandløbet. Det vurderes, at regulativet bevarer eller forbedrer leveforholdene for både flora og fauna, og regulativet lever dermed op til bestemmelserne i den nationale lovgivning, samt understøtter vandområdeplanens krav til vandløbet.

§-3 beskyttet natur

Indenfor Natura 2000 området nr. 114 er der registeret ca. 355 ha beskyttet terrestrisk natur og hele Odense Å er beskyttet vandløb efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Da der i det nye regulativ for Odense Å ikke planlægges at foretage mere end én grødeskæring pr. vækstsæson vurderes det, at dette ikke vil medføre en tilstandsændring af §3-beskyttet natur i Odense Å og langs Odense Å.

Det vurderes dermed, at der ikke vil forekomme tilstandsændringer i vandløbet eller på de tilstødende arealer som følge af vandløbsregulativets vedtagelse, og derfor vurderes det, at den samlede miljøtilstand i Odense Å ikke vil blive forringet som følge af vedtagelse af vandløbsregulativet.

5.3 Vurdering af indvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter

Dette afsnit indeholder et uddrag fra habitatkonsekvensvurderingen (bilag 1). I habitatkonsekvensvurderingen af Vandløbsregulativ for Odense Å er det vurderet om regulativet potentielt kan medføre væsentlige påvirkninger på Natura 2000-området nr. 114 eftersom det i væsentlighedsvurderingen af regulativet ikke kan afvises;

- at der potentielt kan ske væsentlige påvirkninger af habitatnatur,
- at bilag IV-arter potentielt kan blive påvirket væsentligt.
- at målopfyldelse for makrofyter potentielt påvirkes.

Der er i habitatkonsekvensvurderingen foretaget en vurdering af, hvilke habitatnaturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området nr. 114, der er relevante, endvidere er bilag IV-arter

inddraget i vurderingen. Derfor er der udarbejdet en habitatkonsekvensvurdering for følgende naturtyper og arter; se tabel 1.

Tabel 1 Relevante naturtyper og arter på udpegningsgrundlag, samt bilag IV-arter.

Udpegningsgrundlag	Bilag IV-arter
<i>Naturtyper:</i>	Odder
Vandløb med vandplanter (3260)	Vandflagermus
Urtebræmme (6430)	Dværgflagermus
<i>Arter:</i>	Brunflagermus
Odder (1335)	Sydflagermus
Tykskallet malermusling (1032)	Troldflagermus
Bæklampret (1096)	Stor vandsalamander
Havlampret (1095)	Springfrø
Pigsmerling (1149)	Grøn mosaikguldsmed

Samlet vurderes det, at den foreslåede vedligeholdelsespraksis, hvor der bl.a. ikke gennemføres mere end én grødeskæring i løbet af planternes vækstsæson, og at regulativet fremmer muligheden for artsspecifik skæring, vil forbedre de fysiske forhold i vandløbet og bidrage positivt til den naturlige udvikling af vandløbet.

Det vurderes, at Odense Aafarts aktiviteter generelt ikke har en væsentlig påvirkning, som kan hindre gunstig bevaringsstatus. Det begrundes med, at sejlads med vandcykler eller med båd fart via Odense Aafart, foregår på strækninger af Odense Å, hvor der er stor vanddybde og ingen potentielle gydepladser.

Med de ændrede sejladsbestemmelser skal det sikres, at der ikke sker færdsel på strygpartierne i forbindelse med sejlads for at undgå en væsentlig påvirkning af Havlampret. Der stilles derfor krav om overbæring ved strygene ved Munke Mose og Ejby Mølle. Dette gør, at det reviderede vandløbsregulativ for Odense Å ikke vil udgøre en væsentlig påvirkning for Natura 2000-området nr. 114. Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, bilag-IV arter, se bilag 1.

Det vurderes, at bestemmelserne i det reviderede regulativ forventes at bevare eller forbedre leveforhold for flora og fauna i vandløbet, da der gives mulighed for forbedrede fysiske forhold. Der vil ikke forekomme tilstandsændringer i vandløbet eller på de tilstødende arealer. Områdets økologiske funktionalitet bevares og påvirkes ikke negativt ved vedtagelsen af vandløbsregulativet.

Sammenfattende vurderes det derfor, at vedtagelsen af dette regulativ ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV. Det vurderes ligeledes, at regulativet hverken i sig selv eller i forbindelse med andre regulativer vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for bilag IV-arter.

6. Kumulative forhold

De fastlagte bestemmelser i Vandløbsregulativ for Odense Å og de andre vandløbsregulativer i Odense Å-systemet giver ikke anledning til ændrede afvandingsforhold i de udpegede Natura 2000-områder Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, samt Odense Fjord.

Miljøvurderingsmyndigheden vurderer samlet, at regulativet i sig selv eller i forbindelse med andre regulativer, planer og programmer ikke påvirker Natura 2000-områderne Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, samt Odense Fjords mulighed for at opnå gunstig bevaringsstatus. Derudover

vurderes det, at regulativet i sig selv eller i forbindelse med andre regulativer, planer og programmer ikke påvirker muligheden for at opnå målopfyldelse jf. vandområdeplanen eller påvirker tilstanden i §3 naturen i området samt de naturtyper og de arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne nr. 110 og 114.

7. Afværgeforanstaltninger og alternativer

Miljøvurderingen skal omfatte en kort skitsering af grunden til at vælge, det/de alternativer, der har været behandlet. Dette fremgår af miljøvurderingslovens bilag 4.

Det forslag, der miljøvurderes, er det scenarie, hvor regulativet vedtages og realiseres. Eneste alternativ, der vil indgå i miljøvurderingen, er referencescenariet eller 0-alternativet, hvor forslaget ikke vedtages. 0-alternativet er en situation med den sandsynlige udvikling, såfremt regulativet ikke realiseres. 0-alternativet er ikke nødvendigvis en fastholdelse af situationen, som den fremstår i dag.

Administration af vandløbet, herunder vedligeholdelse, vil følge det gældende vandløbsregulativ fra 2005, som ikke er tidssvarende. 0-scenariet med fastholdelse af det eksisterende regulativ forventes derfor ikke at bidrage positivt til de naturlige forhold i vandløbet, der er nødvendig for at sikre målopfyldelse for vandløbet samt opnå gunstig bevaringsstatus.

Det vurderes ikke at være behov for særlige afværgeforanstaltninger som følge af regulativets vedtage.

8. Manglende oplysninger

Det vurderes, at det tekniske og videnskæssige grundlag for miljøvurderingen har været tilstrækkelig.

Da der ikke er udviklet et tilstandssystem for vandløbsnaturtyperne i NOVANA-programmet, så det er ikke muligt på den baggrund at udtale sig om, hvordan der opnås gunstig bevaringsstatus for Vandløb med vandplanter i Odense Å. Kendskabet til levesteder og udbredelsen af visse bilag IV og II arter er ligeledes mangelfuld, hovedsageligt grundet manglende specifikke undersøgelser og mangel på egnede teknikker. Samlet set vurderes det vidensgrundlag, der ligger til grund for denne vurdering, dog at være det bedste videnskæbbelige grundlag.

9. Overvågningsprogram

I henhold til miljøvurderingsloven skal de væsentlige miljøpåvirkninger ved en plans gennemførelse overvåges. Det vurderes, at der ikke er behov for et særligt overvågningsprogram som følge af vedtagelse af Vandløbsregulativ for Odense Å.

Staten udfører overvågning af vandområderne som led i den gældende vandområdeplan, og flora og fauna overvåges i statens NOVANA-overvågning.

Da hele Odense Å er udpeget som Natura 2000-område er det valgt at udføre kontrol af vandføringsevnen hvert 15. år på de strækninger, der har en teoretisk skikkelse, og hvert 10. år på de strækninger, hvor vandføringsevnen er beskrevet ved QH-kurver. Derudover vil vandløbsmyndigheden vurderer behovet for kontrol, når lodsejere henvender sig.